

**TALLER 1.A. DEFINICIÓ DE TEMES-SISTEMES A TRACTAR EN L'HORTALAB
(Laboratori Local de Paisatge de l'Horta Sud)**

- Lloc: Centre Municipal de Majors d'Alfafar
- Data i hora: dilluns 08 de juny de 2026 de 18.00 h a 20.00 h.

PROGRAMA:

- 18.00 a 18.05 Presentació de persones assistents i creació dels equips
- 18.05 a 18.15 Introducció al projecte LOLA i el Laboratori Local de Paisatge HORTALAB
- 18.15 a 18.25 Presentació: Pensament Sistèmic? Per a què? Com? Per què en el Paisatge?
- 18.25 a 18:50 Exercici – Co-definició de temes per a imaginar el futur de l'Horta Sud
- 18.50 a 20.00 Pla de Treball per a l'HORTALAB 2026-2028

ASSISTENTS

- Javier González Cardona (agent de Desenvolupament Local de Benetússer)
- José Antonio Sebastián (veí d'Alfafar)
- Arcadio del Real Asensi (regidor d'Urbanisme d'Alfafar)
- Pepe Valls (Comité de Reconstrucció de Benetússer)
- Juan Ramón Adsuara (alcalde d'Alfafar)
- Jorge Bernal (Projectes Europeus Mancomunitat de l'Horta Sud)
- Isabel Tornero (Projectes Europeus Mancomunitat de l'Horta Sud)
- Juan José Galán Vivas (UPV, dept. Urbanisme, coordinador del projecte)
- Ramiro Salvador Erazo (UPV, dept. Urbanisme, col·laborador tècnic del projecte)

1_OBJECTE DEL TALLER

Este taller va ser el primer dels dos previstos (taller 1a) per a co-definir amb la població local els principals temes que estructuraran en les fases següents del projecte una reflexió transversal en el projecte LOLA i en l'HORTALAB sobre el passat, present i futur del paisatge de l'Horta Sud (*Veure Figures 1 i 2*).

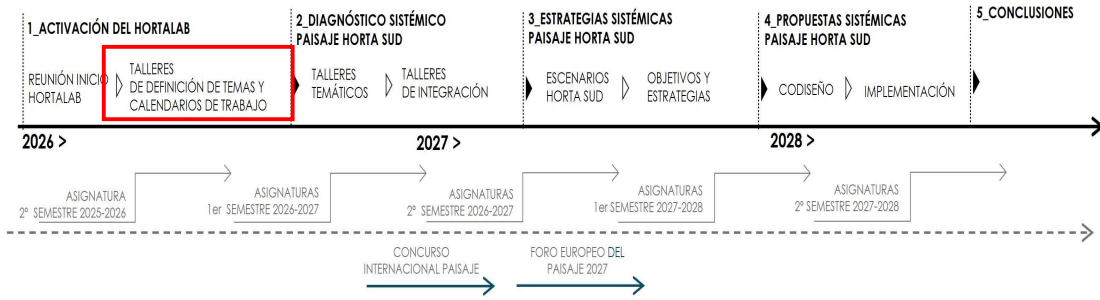

Figura 1 Cronograma preliminar de les activitats a desenvolupar en l'HORTALAB (<https://hortalab.webs.upv.es/>)

Figura 2. Cartell informatiu del Taller 1.a.a Alfafar

La sessió va començar amb una breu introducció informativa sobre el projecte LOLA i el Laboratori de Paisatge de l'Horta Sud (HORTALAB), l'objectiu central del qual és promoure les capacitats per al pensament sistèmic entre les comunitats locals, estudiantat i professorat com a condició necessària per a abordar col·lectivament els reptes complexos als quals s'enfronten les societats actuals (canvi climàtic, augment de la sostenibilitat i resiliència, etc.).

El projecte LOLA és finançat pel programa Erasmus+ i assumeix la importància assignada per la Unió Europea al pensament sistèmic per a avançar cap a majors nivells de sostenibilitat i resiliència ("marc europeu de competències sobre sostenibilitat", Bianchi et al, 2022). En el cas de l'HORTALAB el desenvolupament d'estes competències es realitzarà utilitzant el paisatge de l'Horta Lab com a espai d'estudi i aprenentatge conjunt.

En la part introductòria del Taller (*veure Figura 3*) i en resposta a un dubte plantejat per un dels participants, es va comentar que per paisatge s'entén qualsevol porció del territori tal com és percebuda per la població, independentment del seu caràcter natural o artificial i del seu valor estètic (Conveni Europeu del Paisatge, 2000).

Figura 3. Introducció projecte LOLA durant el Taller 1a a Alfafar

2_METODOLOGIA DEL TALLER

La metodologia emprada durant este taller va estar orientada a captar de manera col·lectiva la complexitat del sistema de paisatge de l'Horta Sud i els temes estructurants per al seu estudi i futura millora.

Per a això es va definir un procés de cinc tasques agrupades en dos parts: (1) Tempesta d'Idees i (2) Síntesi. Les tasques van ser dutes a terme per dos equips de participants agrupats amb la finalitat de tindre els perfils més diversos possibles en cada equip.

PART 1: TEMPESTA D'IDEES

En la primera tasca, es va sol·licitar a cada equip que indicara els elements, actors i problemes que en la seua opinió concorren en el paisatge l'Horta Sud. En una segona

tasca, i sobre la base dels resultats de la tasca prèvia, les persones participants havien de fer un exercici col·lectiu de síntesi proposant entre 7 i 10 temes que al seu entendre interrelacionen estos elements, actors i problemes en el territori i que els permetrien estudiar i imaginar el paisatge futur de l'Horta Sud. La tercera tasca consistiria a sintetitzar els temes treballats als tres a cinc més rellevants (*veure Figura 4*)

Parte 1: TORMENTA DE IDEAS (en equipos) (18:25-18:50)

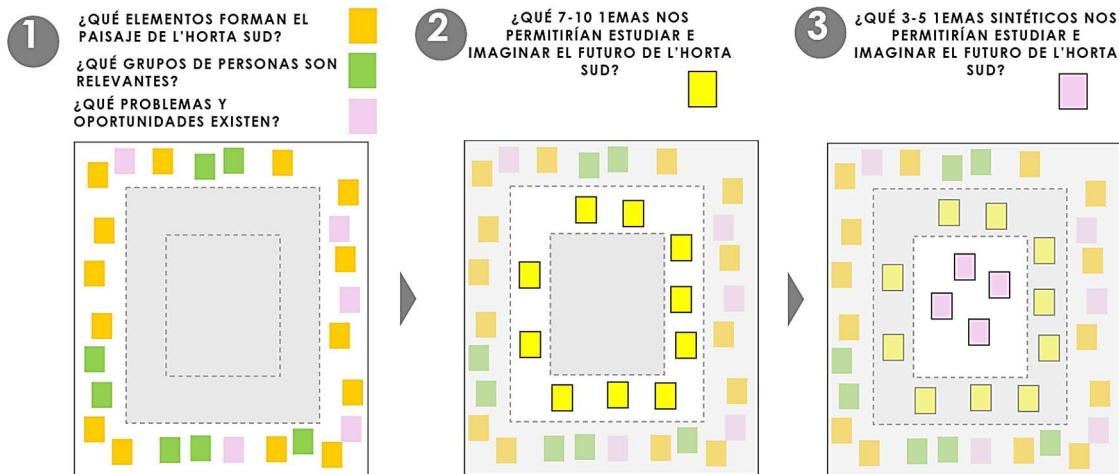

Figura 4. Definició progressiva dels 3-5 temes proposats per cada equip de participants per a estructurar en un futur en estudi i desenvolupament de propostes a l'Horta Sud

La segona part del taller, va tindre com a dinàmica l'exposició per part d'una persona representant de cada equip dels resultats de la tasca 3, finalitzant amb un debat obert entre tots els equips per a triar de manera conjunta els 5 temes que segons la seua opinió podrien articular la reflexió col·lectiva sobre el paisatge de l'Horta Sud, integrant els seus diferents elements i sistemes, actors, problemes i possibilitats de canvi a futur (*veure Figura 5*).

Parte 2: SÍNTESIS (todos) (18:50-19:15)

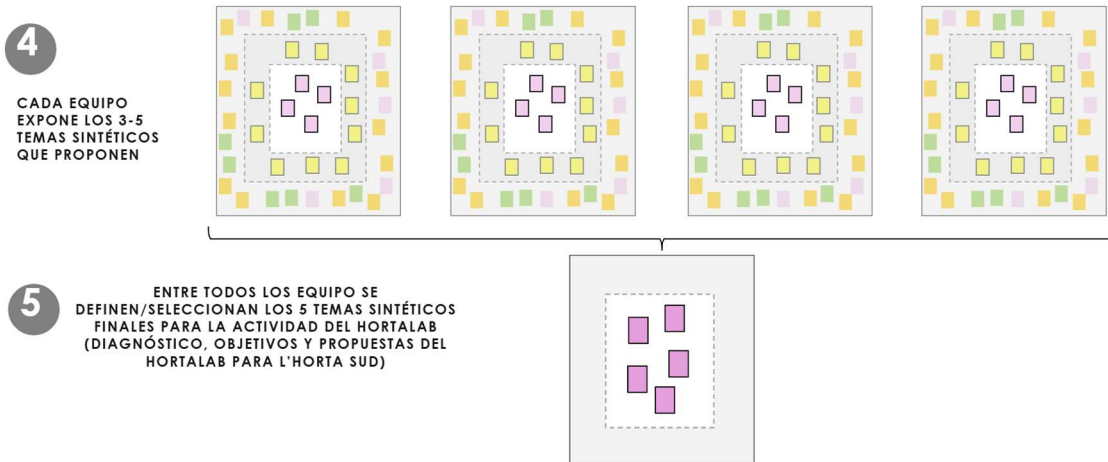

Figura 5. Definició conjunta entre els diferents equips dels 3-5 temes que podrien articular en l'HORTALAB les reflexions sobre el paisatge futur de l'Horta Sud

3_RESULTATS DEL TALLER

Part 1: TEMPESTA D'IDEES EN EQUIP

- TASCA 1: Identificació d'actors, elements i problemes
- TASCA 2: Proposta Inicial de temes
- TASCA 3: Síntesi de temes prioritaris

Figura 6. Exercici participatiu, co-definició de temes, Equip 1

Figura 7. Resultats de la PART 1 (Tasques 1, 2 i 3) de l'Equip 1

Figura 8. Exercici participatiu, co-definició de temes, Equip 1

ELEMENTS: Infraestructures (Transport, socials, energia), Horta, Edificis, Vials del nucli del municipi, Extraradi de València, Zona Comercial, Habitatges, Vies del Tren, Parc Natural de l'Albufera, polígons industrials.

ACTORS: Comerciants, Representants polítics, societat civil, associacions, vies vs soterrament,

PROBLEMES: Convivència poblats, transport públic insuficient, interessos econòmics de població, desenvolupament urbà vs horta, transport públic a zones industrialitzades, agricultura viable, agricultura i horta (relleu generacional)

TEMES: Mobilitat, Governança intermunicipal, aigua, models d'urbanització, vies públiques, zones verdes, transport, habitatge.

SÍNTESI TEMES: Governança intermunicipal, espais públics, Aigua, Model d'Urbanització, Mobilitat.

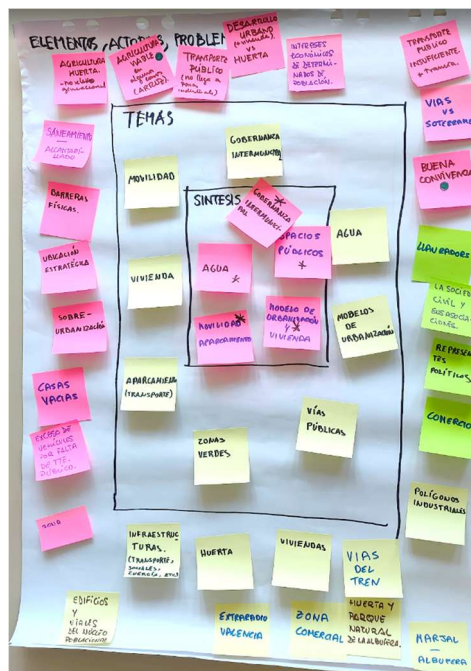

Figura 9. Resultats de la PART 1 (Tasques 1, 2 i 3) de l'equip 2

Part 2: SÍNTESI CONJUNTA

- TASCA 4: Presentació de temes per cada equip
- TASCA 5: Síntesi general del taller

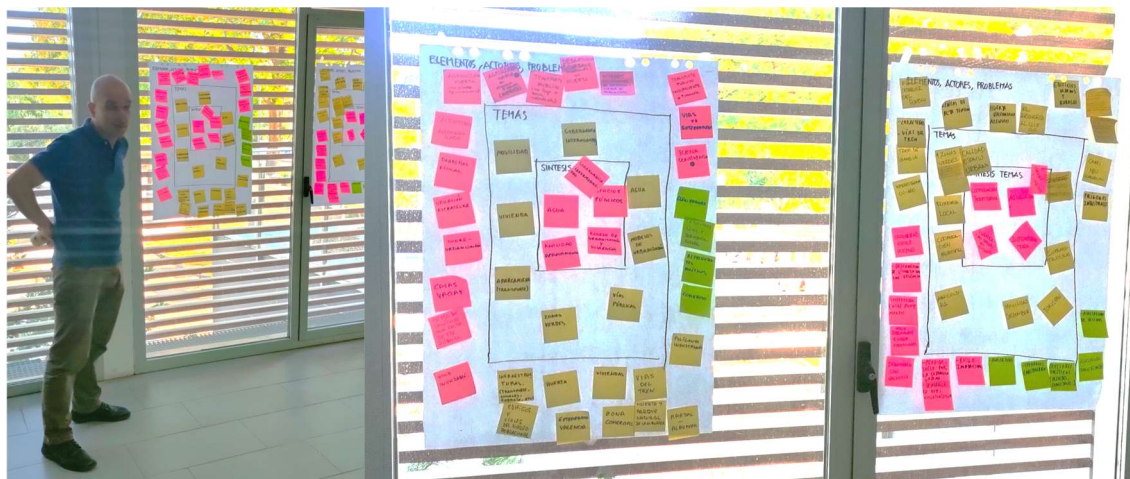

Figura10: Presentació de resultats per cada equip

Figura 11: Definició conjunta per totes les persones assistents dels temes finals sobre la base del proposat per cada equip

TEMES:

- *Infraestructures i transport*
- *Sistema d'administració i governança*
- *Aigua i Territori*
- *Models Urbans i Habitatge*
- *Models Econòmics*
- *Infraestructura verda i Paisatges Productius*

EIXOS TRANSVERSALS:

- *Canvi Climàtic*
- *Preses de decisions basades en evidència*

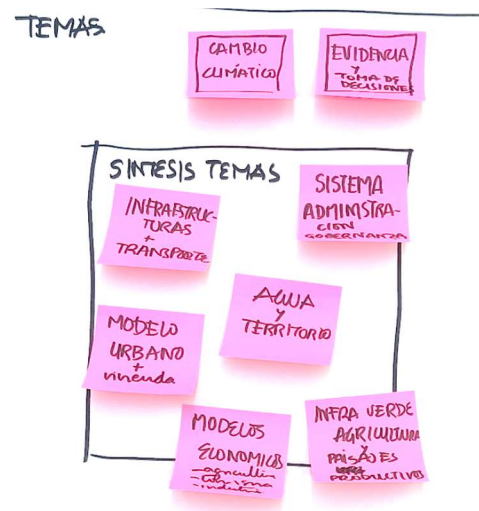

Figura 12: Temes acordats pels assistents al taller1a d'Alfàfar per a l'activitat de l'HORTALAB

4_REFLEXIONS FINALS

4.1_Sobre els resultats

- Els temes proposats per a la futura activitat de l'HORTALAB permetrien abordar adequadament aspectes vinculats a l'estructura física del sistema de paisatge de l'Horta Sud i al seu funcionament (forma i funció del territori)
- Els temes es complementen entre si i són prou transversals, que permet incorporar les dimensions ecològiques i productiu-econòmiques del paisatge
- Donada la forta demanda social d'habitatge i la influència que el sòl urbà té en la funcionalitat i riscos del paisatge, la incorporació d'este tema es considera molt rellevant

- La incorporació d'un tema dedicat a la governança territorial permetria abordar un tema sovint obviat i va poder ser conseqüència de la presència en els equips de tècnics dels ajuntaments i de la Mancomunitat
- S'observa l'absència d'un tema específic vinculat a la societat, qualitat de vida o cultura.

4.2_Sobre la metodologia emprada en el Taller

- L'ús del paisatge com a element de reflexió va permetre abordar la totalitat del territori i una àmplia diversitat de temes (evitant centrar-se en aspectes molt concrets o d'interés estrictament personal)
- La metodologia va resultar efectiva i va permetre arreplegar i destil·lar les percepcions i interessos dels diferents tipus d'assistents en poc temps.
- Com a alternativa a la metodologia utilitzada caldria fer servir un mapa en el qual s'arrepleguen els inputs dels participants, encara que això podria orientar el procés a problemes de caràcter puntual i obviar aspectes més abstractes o sistèmics. Alternativament, caldria proposar la realització conjunta pels assistents d'un mapa de l'Horta Sud en el qual s'arrepleguen idees i dibuixos, encara que la seua realització requeriria més temps
- La presència de més equips i una composició més diversa dels mateixos (en edats, professions, procedències, etc.), hauria permés un debat més divers i representatiu del que és la població de l'Horta Sud.

4.3_Sobre el desenvolupament de capacitats per al pensament sistèmic entre els assistents

- En conjunt, les persones participants van indicar que l'aproximació des del paisatge els va ajudar a tindre una visió més oberta i menys centrada en aspectes concrets o del seu interès personal.
- Addicionalment, l'acostament al paisatge com qualsevol territori tal com és percebut per la població (independentment del seu caràcter natural o construït o de la seua qualitat visual) va permetre considerar paisatges urbans, agrícoles, industrials i infraestructurals
- Les persones participants van indicar que la identificació en la Tasca 1 d'elements, actors, problemes, oportunitats i vectors de canvi en el paisatge els va proporcionar una visió més completa, complexa i interrelacional del paisatge de l'Horta Sud (visió sistèmica). Igualment, la destil·lació progressiva de temes que englobaren tots els aspectes proposats en la tasca 1, va permetre en les Tasques 2 i 3 el desenvolupament de capacitats per al pensament sintètic i propositiu, que es van reforçar al seu torn en els debats conjunts mantinguts en les Tasques 4 i 5
- En relació amb el grau de tractament de diferents formes de pensament es pot concloure el següent:
 - **Pensament abstracte i conceptual:** la metodologia proposada va afavorir en desenvolupament d'esta competència especialment quan va caldre definir temes oberts i transversals que englobaren situacions o problemes concrets (4/5)

- **Pensament integral i interdisciplinari:** el caràcter multidimensional del paisatge va afavorir que es consideraren diferents tipus de problemes i diferents tipus de sabers o coneixements per a abordar-los (3/5)
- **Pensament sintètic:** a metodologia proposada va afavorir en desenvolupament d'esta competència especialment quan va caldre definir temes oberts i transversals que englobaren situacions o problemes concrets (5/5)
- **Pensament propositiu dirigit a la resolució de problemes:** afavorit pel fet de saber que els temes proposats havien d'ajudar a millorar íntegrament el paisatge de l'Horta Sud (4/5)
- **Pensament sistèmic en el qual s'identifiquen relacions entre els elements i actors del paisatge:** esta capacitat es va començar a desenvolupar en la tasca 1 però no es va treballar en la resta del taller en passar-se a definir temes sintètics. No obstant això, els participants van indicar expressament que esta tasca 1 els va proporcionar una visió més diversa, integral i relacional del paisatge (o paisatges) de l'Horta Sud (3/5)
- En relació amb el grau de tractament de les propietats fonamentals dels sistemes complexos es pot concloure el següent:
 - **No linealitat causa-efecte:** No treballada durant el taller (0/5)
 - **Dependència de la trajectòria:** No treballada durant el taller (0/5)
 - **Orde i successos/afloraments espontanis:** No treballada durant el taller (0/5)
 - **Retroalimentació i autoaprenentatge:** No treballada durant el taller (0/5)
 - **Adaptació:** No treballada durant el taller (0/5)